

УДК 026:37(477):025.5

Олена Воскобойнікова-Гузєва,

провід. наук. співробітник НБУВ,
канд. іст. наук

Всеукраїнський галузевий інформаційний ресурс з питань педагогіки, психології та розвитку освіти

Рецензія на кн.: **Рогова П. І., Вараксіна Н. В.** Модель всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (описова) / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2010. – 80 с.

В умовах побудови інформаційного суспільства, яке ґрунтується на економіці знань, бібліотечно-інформаційні установи відіграють дедалі більш значущу роль. Пріоритетність проблематики ресурсоутворюючого напрямку нинішньої бібліотечно-інформаційної діяльності підтверджується стратегічними розробками відповідних наукових колективів. Відправною гіпотезою таких напрацювань стало усвідомлення того, що саме бібліотеки як найдавніші суспільні інститути, котрі здійснюють кумуляцію, збереження і використання документованих знань, мають опікуватися формуванням національних інформаційних ресурсів, задоволенням різноманітних інформаційних потреб суспільства, сприяти входженню країни у загальносвітовий інтегрований інформаційний простір.

«Модель всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (описова)» є реалізацією завдань НДР «Теоретичні засади формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з питань психолого-педагогічної науки і освіти на базі ДНПБ України». У виданні, що рецензується, чітко визначено пріоритетні напрями діяльності галузевих наукових бібліотек загальнодержавного та національного рівня в умовах розбудови суспільства знань. По суті, автори продовжують розроблення та прак-

тичне втілення теоретичних, організаційних і методичних засад щодо повноцінного, на рівні сучасних вимог, задоволення інформаційних потреб читачів*.

Аналізуючи зміст видання, слід відзначити, що охоплена авторською увагою тематика відповідає пріоритетним напрямам сучасних досліджень у царині бібліотекознавства та науково-інформаційної діяльності в Україні. У даному контексті галузева проблема порушується вперше. П. І. Роговою і Н. В. Вараксіною обрані найбільш правильні методологія, методи вирішення заявленої проблеми. Зміст визначених науково-методичних, інформаційно-пошукових, організаційних і технічних заходів у ході виконання НДР та створення «Моделі...» свідчать про оригінальність дослідження. Розробникам вдалося отримати результати, які мають не тільки наукову, а й практичну цінність. Дана модель може слугувати основою концептуального бачення процесів формування

---

* Насамперед, йдеться про такі напрацювання фахівців ДНПБ України, як «Стратегія розвитку бібліотечно-інформаційного ресурсу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського» (2010), «Концептуальна модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України» (2010).

інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу, а також бути упровадженою у практику діяльності бібліотечно-інформаційних установ різних систем і відомств в Україні та за її межами.

У першому розділі видання детально обґрунтовуються теоретичні засади розроблення описової моделі всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу, базою якого є фонд ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, визначаються пріоритетні напрями та науково-методичні засади формування всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу (ВГІР), типологічні та видові його аспекти, загальна структура, обсяг типів і видів документів, окреслено перспективи його розвитку.

Слід виокремити підрозділ першого розділу, де представлено понятійно-категоріальний апарат дослідження, який дав змогу авторам здійснити опис статистики та динаміки функціонування інформаційних ресурсів. Завдяки такому підходу читачі мають змогу не тільки оновити знання щодо таких базових понять, як «документ», «бібліотечна колекція», «фонд» тощо, а й прослідкувати змістовні відмінності між авторськими визначеннями різних понять інформаційного ресурсу – всеукраїнського галузевого (освітнього) інформаційного ресурсу та єдиного галузевого інформаційного ресурсу. У засновок цих взаємопов'язаних понять автори, цілком обґрунтовано, закладають триєдину цілісність системного поєднання документної інформації, інформаційно-комунікаційних технологій та онлайн-ових послуг.

У другому розділі видання «Описова модель...», простежується взаємозв'язок між статусом, структурою та пріоритетними напрямками діяльності установи, зокрема, інформатизацією діяльності, науковими засадами та практичними напрямками розвитку ВГІР. Автори наголошують на масштабності завдань і функцій, які покликана виконувати ДНПБ України – інституція загальнодержавного рівня і водночас спеціальна академічна книгозбірня, висвітлюють історію становлення і розвитку її фондів, розкривають структуру бібліотеки, склад користувачів та їх сучасні інформаційні потреби.

Водночас дослідники чомусь не визначають пот-

реби установи у додатковому фінансуванні або кадровому забезпеченні для виконання завдань розвитку ВГІР, насамперед, щодо створення електронних та репродукованих копій документів з метою закриття лакун у фонді; організації закупівлі документів галузевої тематики у книготорговельній мережі України, Російської Федерації та інших країн близького й далекого зарубіжжя для доукомплектування ВГІР, надання доступу до платних баз даних тощо.

Слід підтримати прагнення авторів видання, усього колективу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського забезпечити швидкий та необмежений доступ до інтегрованих бібліотечно-інформаційних ресурсів користувачам, незалежно від їх місцезнаходження. Саме заради цього здійснюється оптимізація порталу установи, упроваджується система цілодобових бібліотечних та довідково-бібліографічних послуг, планується подальший розвиток обслуговування користувачів у режимі дистанційного доступу до повнотекстових документів на порталі, створення єдиного вікна доступу до освітніх ресурсів на базі Бібліотеки.

Схвалена у травні 2013 р. Кабінетом Міністрів України «Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні» закладає на період до 2020 р. чіткі орієнтири для відповідних розробок і стосовно бібліотечно-інформаційної сфери. Розвиток таких складників Стратегії, як «Електронна освіта», «Електронна культура», «Електронна демократія» передбачає активну участь вітчизняних бібліотек у цих процесах. Саме на виконання таких масштабних завдань і спрямований курс ДНПБ України, представлений на сторінках видання «Модель всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (описова)». Праця П. І. Рогової і Н. В. Вараксіної, яка за структурою та змістом є одночасно і історичною розвідкою, і програмним документом заслуговує не тільки позитивної наукової оцінки, а й може бути рекомендована для поглибленого вивчення та відповідного використання фахівцями бібліотечної справи інших систем і відомств.